

Nyhetsbrev

Nr 5 2012

Hej!

Nu är vi inne på det tredje och sista projektåret för litteraturhusprojektet. I mitten av nästa år ska vi växla över till verksamhet. Detaljerna kring hur verksamheten ska utformas kommer att bli klara under projektåret, men klart är att de tre delarna - språkstimulerande lär- och upplevelsemiljö, kunskapscentrum och forskningsresurs - kommer att finnas med.

Ett av fundamenten i litteraturhusbygget är FN:s konvention om barnets rättigheter.

Barnkonventionen var också temat för den förmiddag i Gävleborgs monter på bokmässan som litteraturhusprojektet arrangerade tillsammans med Gävle och Söderhamns kommuner.

I detta nyhetsbrev kan ni bl.a. läsa om vad som presenterades där.

Hör gärna av er med synpunkter och frågor!

Följ oss på bloggen!

Strax innan bokmässan i september lanserade litteraturhusprojektet en processblogg, www.litteraturhusprojektet.se

Bloggen har tagits fram för att de/ni som vill följa oss under vårt tredje och sista projektår ska få möjlighet att göra det med lite större regelbundenhet än i nyhetsbrev och mer fördjupat än på Facebook.

På bloggsidan finns även en del annan information, bl.a. kring hur man kan arbeta med barnkonventionen i barngrupper och kring Berättarryggsäcken. Där finns också fakta om litteraturhusprojektet.

När verksamheten Litteraturhuset för barn och unga etableras i Sandviken och Gävleborg är målsättningen att en mer utvecklad digital resurs ska utgöra

en del av det kunskapscentrum som ska tillskapas. Informationen som finns på bloggen idag är både tänkt att utgöra ett "embryo" till den framtida digitala resursen och ett test under projektperioden av vilken typ av information som efterfrågas och vilka målgrupper som vi når.

Den huvudsakliga målgruppen för informationen i nuläget är vuxna, men barn och unga kommer framöver att synas och vara delaktiga i bloggen på olika sätt.

Det vore fint om ni som arbetar med barn ute i länet ville vara med och fylla bloggen med innehåll genom att komma in med tips på verksamheter och metoder som kan vara intressanta att lyfta fram.

Ute på vift!

Berättarryggsäcken har äntligen fått lämna sitt "hem" på folkbiblioteket och bege sig ut till barngrupper i Sandviken.

Intresset för att låna ryggsäcken har varit väldigt stort efter en välbesökt inspirationseftermiddag i september. I januari 2013 kommer Berättarryggsäcks-modellen att introduceras för andra kommuner i länet. Inbjudan kommer under hösten.Handledningen till ryggsäcken och annat material finns att hämta på litteraturhusprojektet.se

Tema: Barnkonventionen

Under förmiddagen den 28 september sattes fokus på barns inflytande och deltagande i Gävleborgs monter på bokmässan i Göteborg. Litteraturhusprojektet var arrangör för barnkonventionstemat tillsammans med biblioteken i Söderhamn och Gävle. Barn från Gävle, Sandviken och Söderhamn var med och dekorerade montern genom att skapa konstverk på hemmaplan som vi fick ta med ner till mässan.

Fyra miniföreläsningar ägde rum under temaförmiddagen som också bjöd på informella samtal och kunskapsutbyte. Under rubriken *Hur involverar vi barnen i designprocessen?* föreläste Eva-Johanna Sandberg om hur designstudio Kidding arbetat med barn i Sandviken när de tog fram en konceptidé

för litteraturhuset. Sarah Häggdahl från ABF/Unga örnar Söderhamn berättade om hur *Barnfattigdom påverkar barns rätt till en meningsfull fritid*. Föreläsningarna finns presenterade i litteraturhusprojektets processlogg. Skaparkraft och X5000 – läståget var föremål för de övriga två miniföreläsningarna och presenteras mer utförligt här i nyhetsbrevet.

Skaparkraft – alla barns rätt att delta

Barnkonventionens artikel 31 behandlar alla barns rätt att delta i konstnärliga och kulturella aktiviteter. Vissa kategorier barn behöver mer uppmärksamhet och större resurser för att åtnjuta dessa rättigheter.

Skaparkraft är en arbetsmetod som utvecklats i Norrbotten med syfte att

Lars Lundqvist på bokmässan

alla barn oavsett fysiska och psykiska förutsättningar aktivt ska kunna ta del av kultur- och idrottslivet. Modellen innehåller idrott och kultur i ett integrerat, nyskapande och lustfyllt sammanhang. Genom metoden får barnen bl.a. nya verktyg för kommunikation, stärkt självbild, hjälp att bryta social isolering och vänner utanför den närmaste familjen.

I Boden och Gällivare har man arbetat med asylsökande och funktionshindrade barn.

”Man kan nå fantastiska resultat om man ser möjligheter istället för hinder”, menar en av initiativtagarna, konstnären Lars Lundqvist. Under bokmässan berättade Lars på ett oerhört gripande och engagerat sätt om hur Skaparkraft har förändrat livet för många av de deltagande barnen. Barnen blivit tryggare, fått en bättre rörelseförmåga, lärt sig språk bättre och ökat sitt eget

självförtroende.

Länskultur Gävleborg har nu tagit upp Skaparkraftsidén för att hjälpa till att sprida den över landet. Länskultur Gävleborgs bidrag har varit att hitta en metod för att vidareutveckla modellen och sprida arbetsmetoden. Förra vintern utbildades sex handledare för att kunna genomföra lovaktiviteter för barn med funktionsnedsättning i Gävleborg. Under sportlovet 2012 mötte de nyutbildade handledarna för första gången barn under en daglägervecka i Hemlingby kyrka. Barnen fick, enligt Skaparkraftmetoden, bl.a. jobba med ljudkonst och landart. Lovveckan avslutades med en vernissage.

Just nu ser Länskultur Gävleborg tillsammans med bl.a. Svenska kyrkan över hur Skaparkraftmetoden ska kunna utvecklas och fortleva.

X5000 – ALLA SKA MED PÅ LÄSTÅGET!

För att bli en god läsare behövs 5000 lästimmor enligt läsforskaren Ingvar Lundberg. I Gävle kommun har förvaltningarna Barn & ungdom tillsammans med Kultur & fritid enats om att detta ska gå som en röd tråd genom förskole- och skolåren. Allt läsfrämjande arbete räknas numera in under [X5000-Läståget](#).

Läståget i Sättra

Sättra är en mångkulturell stadsdel i Gävle där många av barnen inte når upp till de nationella målen i skolan. Våren 2009 tog Sättra skolområde beslutet att tillsammans med Sättra bibliotek och Kulturskolan satsa på ett samlat läståg för ökad måluppfyllelse.

Satsningen innebär bl.a. pilotverksamhet, fortbildningsdagar med inspirerande föreläsningar, boktips från biblioteket, inköp av bilderböcker och pedagogisk litteratur och pedagogiskt café en gång i månaden. All personal inom förskolan har ett eget exemplar av Gertrud Widerbergs Inte bara läsvida.

Sedan 2010 väljer man varje läsår en gemensam bok att jobba med tematiskt för 600 förskolebarn. Förra årets bok var *Herr Pinnemans äventyr* av Julia Donaldson och 2010 var det Emma Adbåges *Vi hittar Smulbert*. Fr.o.m. 2011 jobbar 6-åringarna på samma sätt. Barnen läser, leker, dansar, skapar och forskar

utifrån boken tillsammans med förskolepersonal, barnbibliotekarier och kulturpedagoger. Läsårsarbetet presenteras via utställningar på Sättra bibliotek och avslutas med en gemensam fest. Målet är att utveckla ett tematiskt lärande utifrån sagans värld där man får in hela läroplanen.

Gunilla Hagman, Maria Wallmo och Helena Näslund från Gävle kommun presenterade X5000 under bokmässan och det framkom då att en uppstoppad and (se rutan till höger), en badkrokodil och en pinnfigur haft några av huvudrollerna i barnens arbete! Inte undra på att arbetsglädjen har ökat för pedagogerna som också har upptäckt att det går att få in hela läroplanen i en enda bok.

Sättras utvecklingsarbete har blivit en förebild – inte minst för många förskolor i Gävle kommun – och läståget tuffar vidare!

Pinneman och den uppstoppade anden

En småbarnsgrupp bestående av 2-3 åringar hade valt att jobba med "fåglar i Sättra" utifrån boken om Pinneman där både änder och ugglor förekommer. De gick varje vecka och matade änderna i bäcken som rinner genom Sättra centrum, där också biblioteket ligger. Förskolepersonalen frågade om gruppen kunde få komma in före bibliotekets ordinarie öppningstid för att studera fåglar i böcker. Gruppen blev en stadig gäst på biblioteket och barnen fick ta del av "bokprat".

Jag hade fått låna en uppstoppad and av skolan och lyckan var gjord när barnen fick låna med den hem till förskolan! Behöver jag säga att den uppstoppade anden var med på alla aktiviteter under dagen?

Helena Näslund
bibliotekarie

Ny bok om barns lärande

*Hur ser vi på barns lärande?
Vad säger deras nyfikenhet oss?
Och hur bekräftar vi den kunskap de själva kommit fram till?*

Det är frågor som ställs i den nyutkomna boken *Design för lärande i förskolan*, skriven av litteraturhusprojektets styrgruppsledamöter Annika Elm Fristorp och Fredrik Lindstrand.

Mot bakgrund av den reviderade läroplanen för förskolan- med dess

förtydligade fokus på lärande – betonar författarna vikten av att värna om det förhållningssätt till barn och barns kreativa utforskande som är kännetecknande för förskolan.

De konkreta exemplen i boken är inriktade på språk och kommunikation, naturvetenskap och matematik. Genom analyser som är kopplade till exemplen, ger boken en inblick i allt det lärande som ständigt pågår i barns vardag.

Boken uppmärksammar också vuxnas roll i barnens lärande - hur interaktion med barnen, vårt utformande av resurser, miljöer och aktiviteter får

betydelse för barnens möjligheter att engagera sig, lära och förstå. *Design för lärande i förskolan* riktar sig i första hand till blivande och verksamma förskolepedagoger och förskolechefer, men kan läsas av alla som är intresserade av barns lärande och språkutveckling.

Annika Elm Fristorp och Fredrik Lindstrand

Den 7-8 januari 2013 arrangeras konferensen *Konstarter i Pedagogiken – Art in Education* i Edsbyn. Konferensen kommer att bjuda på föredrag, praktiska workshops, seminarier och olika kulturupplevelser. Litteraturhusprojektet medverkar med seminariet *Språkutveckling*

genom olika estetiska uttrycksformer – vad kan barnen lära oss? där Karin Forsgren Anderung och Fredrik Lindstrand bl.a. kommer att prata om hur vi vuxna kan se "tecken på lärande" hos barnen, hur vi kan vägleda dem och vad vi kan lära av deras spontana sökande efter kunskap. Arrangörer är Musik

Gävleborg, Ovanåkers kommun och Viksjöforsbaletten och konferensen genomförs i samarbete med EU-projektet ARTinED och ett flertal samarbetsparter i länet och landet. Anmälan görs på [Musik Gävleborgs hemsida](#) senast den 7 december.

Läsandets kultur

Litteraturutredningen överlämnade i samband med bokmässan sitt slutbetänkande [Läsandets kultur](#) till kulturministern. I betänkandet behandlas bl.a. litteraturen i skolan och läsfrämjande insatser. Litteraturutredningen kan konstatera att läsfärdigheten bland unga har minskat tydligt under många år, vilket är "oväntat och oroväckande" enligt kommitténs ordförande Tomas Lidman. Mot bakgrund av detta föreslår kommittén att regeringen för riksdagen lägger fram en plan för *Ett läslyft för Sverige*, med ett antal konkreta mål som ska vara uppnådda senast 2018. Inom ramen för läslyftet föreslås ett antal åtgärder. Bland annat en

försöksverksamhet med läsombud i förskolan, regler som tydliggör att samtliga elever bör ha tillgång till skolbibliotekariéer och att särskilda medel avsätts för läsfrämjande arbete inom folkbildningen. För att stärka det lokala och regionala arbetet föreslås att läs- och litteraturfrämjande ska vara en del i kultursamverkansmodellen och att statliga medel ska fördelas till landstingen för dessa ändamål. Kulturrådet föreslås ges i uppdrag att ta initiativ till och samordna större läsfrämjande insatser av nationellt intresse. Det är nu upp till regeringen att besluta om hur de vill gå vidare med förslagen.

Eva tar en paus

Eva Norrbelius Coleman tar en paus från projektledararbetet för att satsa helhjärtat på sin tjänst som ansvarig för Björksätra bibliotek under en period. Eva kommer dock även fortsättningsvis att vara en stor resurs för projektet, bl.a. som representant i vår arbetsgrupp.

Illustrationer: CARINA BODSTRÖM

Kontaktuppgifter

Karin Forsgren Anderung, projektledare
E-post: karin.forsgren.anderung@sandviken.se
Tel: 026-24 16 35, 070-089 96 65

Adress: Kultur & Fritid, 811 80 Sandviken
Besöksadress: Folkets Hus, våning 4
www.litteraturhusprojektet.se

Litteraturhusprojektet finns på [Facebook](#). Vi har 132 följare men vill gärna ha fler! Gå in och gilla oss så får du aktuell information från projektet löpande.